

Nr. 1 - 2025

Norsk Numismatisk Tidsskrift

En medalje - To stempelsæt

Nogle læsere vil være bekendt med, at jeg er meget interesseret i mønter fra Christian IV. Dette trækker selvfølgelig lidt opmærksomhed over til medaljer, som relaterer til denne konge, og jeg anskaffede for en del år siden et eksemplar af medaljen, som er udgivet i forbindelse afsløringen af statuen af Christian IV på torvet i Oslo (Figur 1). På den ene side ser vi Christian IV stående med pegefingeren mod det sted, hvor byen Christiania skulle anlægges, efter at den tidligere by var nedbrændt. Fremstillingen er en gengivelse af statuen, som står på torvet i Oslo. Omskriften «CHRISTIAN IV CHRISTIANIA BYS GRUNDLÆGGER 1624 - 1880» forklarer tydelig denne fortolkning. Under gengivelsen af statuen er kunstnernavnet «E.H. Ekvall» præget.

Figur 1: Afdrukningen af statuen over Christian IV. Kivist 75 type II og Bergsøe 1261.

På medaljens anden side ser vi et smukt portræt af kongen med hans valgsprog «REGNA FIRMAT PIETAS» i en bue over. Under portrættet er der angivet signaturerne «P.A. Lie Forlag» og igen «E.H. Ekvall».

Figur 2: Statuen av Christian IV på Stortorvet i Oslo.

Medaljen er udgivet i forbindelse med afsløringen af statuen på torvet i Oslo d. 29 september 1880. Denne bronzestatue er skabt af billedhuggeren Carl Ludvig Jacobsen, og medaljen, som gengiver en meget nøje kopi af statuen, er graveret af medalljør E.H. Ekvall. På Odense Museum ligger en medalje, som er identisk med mit eksemplar, og det er angivet, at medaljen er dansk.

Sidste år fik jeg i gave et andet eksemplar af medaljen i et andet materiale. Nu havde jeg så to ens medaljer - troede jeg. En dag, hvor jeg sad og beundrede de to medaljer, opdagede jeg pludselig, at der klart var tale om to forskellige stempler på «Statue-siden» af medaljen. Jeg så først, at elefanten, der hænger på kongens bryst, er meget lille på den ene medalje, medens den er stor og tydelig på den anden. Jeg opdagede så hurtigt, at teksten er fremstillet med to helt forskellige bogstavtyper.

Figur 3: Avdukningen av statuen over Christian IV. Kjøst 75 type I og Bergsøe 1260.

Figur 4: Nærbilde av kjedet med elefantordenen.

Figur 5: Nærbilde av innskriften på medaljens avers.

Nu blev jeg selvfølgelig nysgerrig og undersøgte portrætsiden på de to medaljer. Bogstaverne er også på denne side forskellige fra den ene medalje til den anden, medens bogstaverne er ens på de to sider af samme medalje. Selve portrættet er i mine øjne identisk på de to medaljer, men en lille fjer under hatten ved kongens nakke er meget forskellig på de to medaljer.

Figur 6: Nærbilde av fjæren som er festet i hatten.

Der er således tale om to meget ens medaljer, som alligevel ikke har noget stempelfællesskab.

Ved konsultation af en medaljeekspert (G. Egge) blev jeg orienteret om, at de to typer er beskrevet og katalogiseret (Kvist 75.1 og Bergsøe 1260 se Figur 3 - Kvist 75.2 og Bergsøe 1261 se Figur 1). I katalogiseringen fremgår det yderligere, at de to medaljetyper også er karakteriseret af forskelligt materialevalg, idet Bergsøe 1260 er af tin, medens Bergsøe 1261 er af bronze. Desuden er der en lille forskel i diameteren. Endelig er det beskrevet, at der på Bergsøe 1260 står P.A. Lee i stedet for P.A. Lie. Denne «trykfej» nævnes som årsag til de to stempelsæt, og det må konkluderes, at Bergsøe 1260 er den tidligste af de to udgaver.

Medaljerne er på begge sider signeret E.H. Ekvall (Ernst Hugu Ekvall). Han er kendt som en svensk medaljegravør. Hvorvidt stavemåden skal være Ekvall eller Ekvall er ikke klart. Han må antagelig have brugt begge stavemåder. Det nævnes i en biografi på Wikipedia, at han har studeret i København, og at han i 1880-erne har arbejdet i Sverige.

Ifølge oplysninger fra Odense museum er den her behandlede udgivelse en dansk medalje. Denne oplysning kan være en fortolkning af den beskrevne læretid i København. Medaljen er imidlertid oprindeligt blevet leveret i en æske fra 'Gravøranstalt & Prægeanstalt P.A. Lie' Prindsens Gade 15, Christiania (Figur 7). Da medaljen er signeret P.A. Lie Forlag, anser jeg det for korrekt, at medaljen er fremstillet af denne gravøranstalt, og følgelig må medaljen anses for at være norsk, da det ikke virker sandsynligt, at en gravør- og prægeanstalt i Christiania (Oslo) vil lægge navn til og distribuere en medalje, som er fremstillet i Danmark. Jeg anser det for mere sandsynligt, at E.H. Ekvall har haft en ansættelsestid i Christiania.

Figur 7: Esken medaljen ble levert i.

Litteratur:

- Bergsøe: *Danske Medailler og Jetons fra 1789-1891*, 1893.
- Kvist: Martin Kvist og Kjetil Kvist, *Medaljekatalogen 1804-1905*, Oslo 2002.